

בענין הגוי שאכל קרבן פסח, והמסתעף פסחים (ג):

ועי' עוד -

יחזקאל (א' ג'), וברש"י עד " ... בארץ"

רמב"ם הל' רוצח (פ"י ה"א) - עפ"י ירושלמי סוטה

(פ"ט ה"א)

[**ספר המצוות** להרמב"ם (מצות עשה קנ"ג)]

רמב"ם הל' סנהדרין (פ"ד ה"ו) - עפ"י סנהדרין (יד):

• מהו הקושי העולה מכל המקומות הללו?

גמרא הוריות (ג), "אמר רב אסי ... לא איקרי

קהל", וב"רש"י" שמה

פירוש המשניות לרמב"ם - בכורות (פ"ד

מ"ג)

[**נחל איתן** לגר"ח קניבסקי (סי' א' ס"ק א')]

• ואיך תוכל ליישב עפ"י גמ' הוריות?

ועי' עוד -

רדב"ז ואור שמח - על רמב"ם הל'

סנהדרין הנ"ל

ירושלמי הוריות (פ"א סוף הל' ב')

[במסורת הש"ס לתוס' (ד"ה מאליה), ציין **למשנה למלך** על

הרמב"ם הל' קרבן פסח (פרק א' הלכה א')]

ישוב אחר **לגמבי** תמצא בשו"ת **מוהר"ץ חיות** (סי' ב' אות ה')

בוא נעיין בסיפור נפלא -

גמרא פסחים (ג), "הוא ארמאה ... פרוסה
בירושלים"

• מה הן ג' קושיות גדולות (לפחות!) על
הסיפור?

(א) **תוס'** (ד"ה ואנא) - וניתן **לדלג** (can skip)
"אך יש ... ישראל אני"

(ב) **ספר החינוך** (מצוה י"ד)

מנחת חינוך (שם אות ב):

- ריש ד"ה והנה [עד " ... המאכיל"]

- ד"ה ולכאורה

- [ד"ה עוד]

[**סמ"ג** (= ספר מצוות גדול) לאו שני"ד]

(ג) **תוס'** (ד"ה מאליה)

בתוס' (ד"ה מאליה):

• מה הן שתי הקושיות שבתוס'?

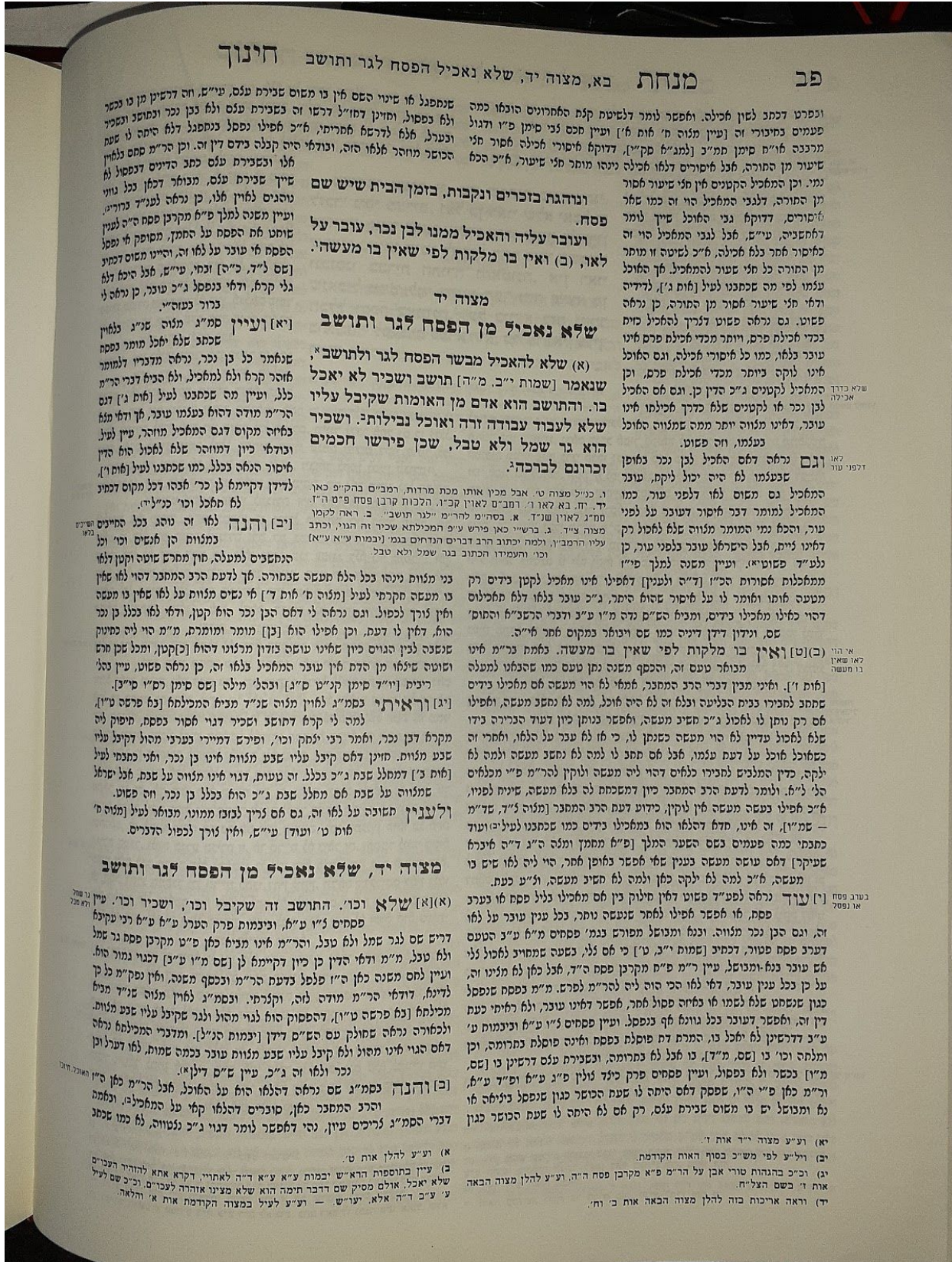
• מה הם שני התירוצים לקושיא השנית?

• ומה קשה לך על תירוץ השני? ועי' -

משנה קידושין (לו: - לז.).

גמרא (שם), עד " ... אלא בארץ"

• איזה קושי עולה לך עפ"י מה שלמדת
בקידושין?

פב

מנחת

בא, מצוה יד, שלא נאכיל הפסח לגר ותושב

חינוך

ופרט דכחב לשון אכילה. ואפשר לומר דלשעת קלת האמונים הוצלו כמה פעמים בחיבורי זה [ענין מצוה ח' אות א'] ועיין חסד לבי סימן פ"ו והגול מרנבה א"ח סימן תמ"ג [למג"א סק"י], דקרא איסורי אכילה אסור חצי שיעור מן המורה, אבל איסורים דלאו אכילה ינהו מותר חצי שיעור, א"כ הכל נמי. וכן המאכל הקטנים אין חצי שיעור אסור מן המורה, דלגבי המאכל היו זה כמו שאר איסורים, דקרא גבי האוכל שייך לומר דלחשביה, ע"ש, אבל לגבי המאכל היו זה כאיסור אחר בלא אכילה, א"כ לשיטה זו מותר מן המורה כל חצי שיעור להמאכל. אך האוכל עומד לפי מה שכתבנו לעיל [אות ג'], לדידיה ודאי חצי שיעור אסור מן המורה, כן נראה פשוט. גם נראה פשוט דלדין להאכיל חית כבדי אכילה פרס, ויותר מכדי אכילה פרס אינו עובר בלאו, כמו כל איסורי אכילה, וגם האוכל אינו לוקה ביותר מכדי אכילה פרס, וכן המאכל לקטנים ג"כ ריקן. כן, וגם אם האוכל לן נכר או לקטנים שלא כדרך אכילתו אינו עובר, דאינו מצוה יזר ממה שמצוה האוכל בעצמו, וזה פשוט.

ונוהגת בזכרים ונקבות, בזמן הבית שיש שם פסח.
ועובר עליה והאכיל ממנו לכן נכר, עובר על לאו, (ב) ואין בו מלקות לפי שאין בו מעשה.

מצוה יד

שלא נאכיל מן הפסח לגר ותושב

(א) שלא להאכיל מבשר הפסח לגר ולתושב, שנאמר [שמות י"ב מ"ה] תושב ושכיר לא יאכל בו. והתושב הוא אדם מן האומות שקיבל עליו שלא לעבוד עבודה זרה ואוכל נבילות. ושכיר הוא גר ששל ולא טבל, שכן פירשו חכמים זכרונם לברכה.

[יא] ועיין סמ"ג מצוה שני' בלאוין שכתב שלא יאכל מזה נפש שנאמר כל בן נכר, נראה מדבריו דלמותר אזהר קרא ולא למאכל, ולא הביא דברי הר"ם כלל, ועיין מה שכתבנו לעיל [אות ג'] דגם הר"ם מודה דהוא נעצמו עובר, אך ודאי מלא בזה מקום דגם המאכל מותר, עיין לעיל. ונדאי כיון דמותר שלא לאכול הוא הדין איסור הנאה בכלל, כמו שכתבנו לעיל [אות ו'], לדין דקיימא לן כ"י אבהו דאם לוק דמחוי לא האכל וכו' כ"י ל"ה.

[יב] והנה לאו זה טוב בכל החיובים במצוות כן אנשים וכו' וכל הנמשכים למעלה, חוץ מהרשע שחייב וקטן דלאו

גמי מצוות ינהו בכל הלל תעשה שצמורה. אך לדעת הרב המהרש"ל דהו לאו שאין בו מעשה מקרי לעיל [מצוה ח' אות ד'] אי נשים מצוות על לאו שאין בו מעשה ואין צורך לכפול. וגם נראה לי דאם הבן נכר הוא קטן, ודאי לאו בכלל כן נכר הוא, דאין לו דעה, וכן אפילו הוא [בן] מומר ומומרת, מ"מ הו ליה כתיב ששנה לבין הגוים כיון שאינו עושה בידון מראשו דהוא [בן] קטן, ומכל שכן מוס ושטה שלא מן הדת אין עובר המאכל בלאו זה, כן נראה פשוט, עיין בע"ל. ביצית וי"ד סימן קנ"ט ס"ג] ובה"ל מילה [שם סימן כס"ו ס"ב].

[ג] וראייתו בסמ"ג לאוין מצוה שני' בציא המכילתא [בא פסחה ט"ו], למה לי קרא דתושב ושכיר דגוי אסור בפסח, משיק ליה מקרא דבן נכר, ואמר רבי יצחק וכו', ופירש דמירי בערני מהול דקדיל עליו שבע מצוות. חייב דאם קיבל עליו שבע מצוות אינו בן נכר, ואי כתבתי לעיל [אות ג'] דמחלל שנת ג"כ בכלל, זה עשוי, דגוי אינו מצוה על שנת, אבל ישאלו שמוהו על שנת אם מחלל שנת ג"כ הוא בכלל בן נכר, וזה פשוט.

ולעצמן משונה על לאו זה, גם אם כרף לבדו מצוה, מצוה לעיל [מצוה ח' אות ט' ועוד] ע"ש, ואין צורך לכפול הדברים.

מצוה יד, שלא נאכיל מן הפסח לגר ותושב

(א) [א] שלא וכו'. התושב זה שקיבל וכו', ושכיר וכו'. עיין ר"י פסחים ל"ו ע"א, וביצמות פרק האוכל ע"א ע"א רבי עקיבא דריש שם לגר ששל ולא טבל, והר"ם אינו מביא כאן פ"ט מקדמן פסח גר ששל ולא טבל, מ"מ ודאי הדין כן כיון דקיימא לן [שם מ"ו ע"ב] דגבוי גמור הוא. ועיין להם משנה כאן ה"ו פלפל דעת הר"ם ובכסף משנה, ואין נפק"מ כל כך לדינא, דודאי הר"ם מודה ליה, וקצתו. ובסמ"ג לאוין מצוה שני' בציא מכילתא [בא פסחה ט"ו], דהפסוק הוא לגוי מהול ולגר שקיבל עליו שבע מצוות. ולבוארה נראה שחולק עם הש"ס דין [ביצמות הג"ל]. ומדברי המכילתא נראה דאם הגוי אינו מהול ולא קיבל עליו שבע מצוות עובר בכמה שמות, לאו דעלן וכן נכר ולא זו ג"כ, עיין ש"ס דלינא.

[ב] והנה בסמ"ג שם נראה דהללו הוא על האוכל, אבל הר"ם כאן ה"ו והר"ם המהרש"ל כאן, סוברים דהללו קאי על המאכל, ובאמת דברי הסמ"ג לריב"ש עיין, נהי דלפטר לומר דגוי ג"כ נטויה, לא כמו שכתב

ג. כנייל מצוה ט'. אבל מכין אותו מכת מרדות, רמב"ם בהק"פ כאן יד. י"ח. בא לאו י'. רמב"ם לאוין קכ"ו. הלכות קרבן פסח פ"ט ה"ז. סמ"ג לאוין שני' ד. א. בסו"מ להר"ם י"ג תושב. ב. ראה לקמן מצוה צ"ד. ג. ברש"י כאן מ"ש ע"פ הפסולתא שכיר זה הגוי, וכתב עליו הרמב"ם, ולמה יכתוב הרב בדברים הנדחים בנמי [ביצמות ע"א ע"א] וכו' והמירו הכתוב בני ששל ולא טבל.

ומתכלות אסורות הכי"ו [ד"ה ועיין] דאפילו אינו מאכיל לקטן בדיים רק מטעה אותו ואומר לו על איסור שהוא הימר, ג"כ עובר בלאו דלא האכילתו דהו כאלו מאכילתו בדיים, ומציא הש"ס דה מ"ו ע"ב ודברי ההש"ס וההוס"פ שם, וידין דין דיעה כמו שם ויבאר במקום אחר א"ה.

(ב) [ב] ואין בו מלקות לפי שאין בו מעשה. באתה בר"מ אינו מבוחר טעם זה, והכסף משנה נתן טעם כמו שהבטנו למעלה [אות ו']. ואינו מכין דברי הרב המהרש"ל אמאי לא הו מעשה אם מאכילתו בדיים שחב לבחור בדיה הבלועה ובלא לו לא היה אוכל, למה לא נחשב מעשה, ואפילו אם רק נותן לו לאכול ג"כ חשיב מעשה, ואפשר בניחן כיון דעד הנדירה בדיו שלא לאכול עדיין לא הו מעשה כשנתן לו, כי אז לא עבר על הללו, ואחרי זה שזכור אוכל על דעת עומד, אבל אם תחב לו למה לא נחשב מעשה ולמה לא ילקה, דין המלביש לבחור כלאים דהו ליה מעשה ולוקן להר"ם פ"י מכלאים ה' ל"א. ולומר לדעת הרב המהרש"ל כיון דמשכחת לה בלא מעשה, שיימי לפיכך, א"כ אפילו נעשה מעשה אין לוקן, כידוע דעת הרב המהרש"ל [מצוה ל"ד, שד"מ – שם ו'], או אינו, חדא דהללו הוא במאכילו בדיים כמו שכתבנו לעיל, ועוד – בגמתי מנה פעמים בשם השע"ר המלך [פ"א חמחן ומלה ה"ג ד"ה איברא שעיקר] דאם עושה מעשה בענין שאי אפשר באופן אחר, הו ליה לאו שיש בו מעשה, א"כ למה לא ילקה כאן ולמה לא חשיב מעשה, וי"ע כעת.

[ג] עוד נראה לפע"ד פשוט דאין חילוק בין אם מאכילו בלול פסח או בערב פסח, או אפשר אפילו לאחר שנעשה נותר, בכל ענין עובר על לאו זה, וגם הבן נכר מצוה. ונא ומנובל מפורש בגמ' פסחים מ"א ע"ב הע"ס בערב פסח פטור, דכתיב [שמות י"ב, ט'] כי אם ללי, בשעה שמחויב לאכול צ"ל אש עובר בלא ומנובל. עיין ר"מ פ"ח מקדמן פסח ה"ד, אבל כאן לא מצוה זה, על כן בכל ענין עובר, דאי לאו הכי הו ליה להר"ם לפירש. מ"מ נפקא שנפסל בגון שנשחט שלא לשמו או בציא פסול אחר, אפשר דאינו עובר, ולא ראיתי כעת דין זה, ואפשר דעובר בכל גוונא אף בנפסל. ועיין פסחים ל"ו ע"א וביצמות ע" ומהלך וכו' בו [שם מ"ד], בו אבל לא בתרומה, ובשע"ר ע"ש דרשין בו [שם, מ"ו] נכשר ולא נפסול, ועיין פסחים פרק כ"ד ג' ע"ג ע"א ופ"ד ע"א, ור"ם כאן פ"י ה"ו, שפסק דאם הימה לו שנת הכוסר בגון שנפסל בציא או נא ומנובל יש בו משום שצירת ע"ש, רק אם לא הימה לו שנת הכוסר בגון

(א) וע"ע מצוה י"ד אות ד.
(ב) וילע"פ לפי משי"ב בסוף האות הקדמת.
(ג) ובי"ב בהגהות טור"י אבן על הר"ם פ"א מקדמן פסח ה"ה, וע"ע הלך מצוה הבאה אה"ו בי"ש הצ"ח.
(ד) וראה אריכות בזה הלך מצוה הבאה אה"ו ב"ו.

מנחת

בא, מצוה יד, שלא נאכיל הפסח לגר ותושב **חינוך** פג

הכסף משנה דלא שייך זה דלא זיימ, דהא בלחמ מבוחר בטהורין ג"ו ע"א דגוס
לעווי על כתיב מלוות, א"כ הכא נמי, אבל בלחמ לא מנינו זה בטהורין דגוי
היה מלוות שלא יוכל הפסח כמו שמלוות על אכילת אבר מן החי, וכל המלוות
שלא נלוו מקודש כי אם על ידי משה רבינו ע"ה לא מנינו שיהיו הגוים
מוחזרים על זה, על כרחק אחי הלואי להמאכיל,
ע"ש בטהורין ג.

גול, וא"כ אסור לאכול אפילו על ידי ביטול, אף אם נאמר דגם לבני נח מהני
ביטול ע"ש בפרי מגדים, מ"מ כאן לא בטל דמזון בעלים לא בטל, עיין בינה
ל"ח ע"ב, ומה לי מזון גבוה או מזון הדיוט, ולקמן הל' מעשר שני הבאתי דבר
זה בשם האחרונים על חוס' מעלה כ"א ע"ב ד"ה פירוט וכו' או שאמר
פירוט ביום זה הקדש, עיין לקמן מזה דמ"ז
[אות ח', וע"ע לעיל מצוה ו' אות ט']

משרשי מצוה זו, מה שכתבנו באחרותי
לזכור יציאת מצרים, ובעבור שקרבן זה לזכר
חירותנו ובוואנו בכרית נאמנה עם השם יתברך,
ראוי שלא יהנו בו רק אותם שהשלימו באמונה,
והם ישראלים גמורים, ולא אלו שעדיין לא באו
בכרית שלם עצמנו, וענין הרחקת הערל
מאכילתו, גם כן מזה השרוש.
(ב) ונוהגת בזמן הבית, בזכרים ונקבות.
ועובר עליה בזמן האכיל לאלו, עובר על לאו,
ואין לוקין עליו שאין בו מעשה.

[ד] והנה"ך כל הימים שצאנו לעיל
במלוה הקודמת שייסב כאן,
ואסור להנאות את הגוים בקרבן פסח דקיימא
לן כ"י אבהו פסחים כ"א ע"ב דאסור בהנאה
נמי משמע. מ"מ מה שכתבנו בלאו לעיל
[אות ו'] ובלאו זה, וגם לקמן [מצוה י"ז אות
ה'] שהדין כן בערל דאסור בהנאה, קשה דשם
בפירק כל שעה י"ג ע"ב מקשה מכדי
אוחזיניהו כל הנהו קראי ושנייה חוקיה ורי
אבהו במאי פליגי, ולפי מה שכתבנו יש לומר
דלאזין אלו פליגי, דלחוקיה מותר בהנאה וכו'
אבהו אסור בהנאה. ועיין ר"מ מאלכות
אסורות פ"ח ה"ט"ו ונלחם משנה, ויבואר

לקמן בחיטוי א"ה, ושטות המאכיל אפילו לגוי חרש שוטה וקטן ג"כ עובר
בלאו היה, דבגין נכר לא שייך קטן [כג"ל במלוה הקודמת אות י"ג], אבל לגוי
חיבי בכל ענין, ופשוט.

ודעת הרמב"ם כאן בהשגות פ"ט ה"ז דלאו היה הוא שלא למנוי, דמי
שאינו מניו על הפסח ואוכל מן הפסח עובר על לאו היה, ועיין בימות
ע' ע"ב חוס' ד"ה אלמא ומהרש"א שם, ונראה לי ג"כ דאסור בהנאה לדין
דקיימא לן כ"י אבהו [פסחים כ"א ע"ב], ולא מנינו שיפוט המנוי היה, אף
קשה מהסוגיא שהבאנו לעיל נומא דאיכא בנייהו בין חוקיה לרי אבהו, ולפי זה
אף לדעת חוס' שהבאנו לעיל [אות ג'] דחלק הבעלים הוא ממזון הדיוט ושאי
לקדש בו אשה, אם כן בפסח דוקא שקדש בחלקו אשה המנייה על פסח זה, אבל
אם מקדש אשה שאינה בתורה זו כיון דלדידה אסור בהנאה אינה מקדשה,
עיין באבהו ע' [פ"י כ"ח סכ"א בהג"ה].

(ב) [ה] ונה"גות וכו', עיין לעיל מצוה י"ג [אות י"ב]. והנה להראב"ד
[הג"ל בלוח הקודמת] דלאו זה הוא משום שלא למנוי,
נמי נוהג בכל החייבים במזוה חוץ מחרש שוטה וקטן כמו בכל הלאזין, אף
להאכיל קטן בידים, דבכל הלאזין רוב שטותם האשומים דאסור להאכילם בידים
מן התורה, מ"מ כאן ככר הבאנו [לעיל מצוה ה' אות ד'] דכרי החוס' פסחים
פ"ח ע"א ד"ה שה, דבמקום חינוך מצוה לא שייך זה, ואפילו אם אין מצוה כגון
אם הקטן אכל פסח, ואין כאן חינוך, גם הבאנו דברי הר"ן נדרים ל"ו ע"א
[ד"ה א"ר וירא] דלמ"ד שה לבית אבות לאו דאורייתא, דמן התורה הקטנים אין
צריכים להמתנה על הפסח, ומ"מ אובלים אע"פ שלא נמנו ולא שייך לא תאכילום
דאין פסח נאכל אלא למנוי, הני מילי בראוי להימנות, אבל קטנים דלאו בני הכי
ליה לן בה, א"כ מותר להאכיל לקטנים דאין אסור שלא למנוי אלא בראוי
להימנות וקטנים אינם ראויים להימנות, א"כ חרש שוטה נמי, ועיין לעיל [שם].
ואינו מבוחר בראב"ד אי לוקין על לאו זה, אף שהוא פשוט מהידי מימי לא ליקח
ככל הלאזין שבתורה. ודעת הכסף משנה שם דעת הר"מ דשלא למנוי אינו
עובר אלא בעשה, ע"ש.

[ו] ונראה, והנמנה על שני פסחים כאחד דמבוחר ב"מ כאן פ"ג ה"א
מה"ש פסחים פ"ח ע"ב דאין אובל משום אחד מהם דאין
נמנין על שני פסחים כאחד, אם עבר ואכל עובר בלאו הזה, כיון דאין נמנין על
שני פסחים הוה ליה כאלו לא נמנה על שום אחד והוה ליה נאכל שלא למנוי.
ואם נמנה על שני פסחים אינה שיריה, דגם כן אינו אובל מטעם אין ברייה, אין
לוקין, דבדאורייתא אין ברייה מתמת ספקיה, והדברים עתיקים. אבל בנמנה
בפעם אחת על שניהם כאחד, נראה דהוה ליה שניהם שלא למנוי ולוקין, עיין
ש"ס שם ומוס' ד"ה והמניא, ובלתי לעורר.

וחציו עבר וחציו בן חורין דאין אובל משל רבו ולא משל עצמו, דאין חלקו
נמנה על של רבו וגם אין חלק רבו נמנה על שלו, נודא אם אכל
מאחד לוקה דלחיו האחד עבר בלאו, ויבוארו עוד א"ה דיני חציו עבר וחציו בן
חורין ט.

ז) לדעת הראב"ד הג"ל באותיות הקודמות.
ח) עיין סוף משנה פ"ג מגירושין ה"א.
ט) עיין לעיל מצוה ה' אות י"ב.

ולכאורה יש רמז ראה להסמ"ג דגוי
בעלמו מצוה, דמבוחר
בפסחים ג' ע"ב ההוא ארמאה דלקין ואכל
פסחים וכו' בדקו במריה ואשכחיהו ארמאה
וקטלוהו, ולכאורה אמאי קטלוהו אם אינו
מוחזר על זה ואזכרנו לפני נח זו הוא מימין
על כן קטלוהו, ע"ש בטהורין ג"ו ע"א.
ואינה ראה גמורה, דשמה אשכחיהו דגוי הוא
ואינו מחויב בשבע מצוות גם כן, עיין רמב"ן
פרשת ושלח [בבבאשית ל"ד, י"ג] גבי שם.
וב"ב ראה דלא קשה על הסמ"ג מה
שהקשינו דלא חשיב בטהורין מצוה

זו, ועיין שם ג"כ ע"ב דקאמר דקום ועשה לא חשיב, אם כן אפשר ג"כ לומר
דחשיב רק מצוות שלהם שיהיו בעולם בכל מקום ובכל זמן, אבל מצוה זו שאינה
נוהגת אלא בזמן המקדש וצירופה לא חשיב, אבל מ"מ שייך שפיר לומר
שנלוותהו, כמו שנלוותהו בשבע מצוות והוא זיימ, מדוע יגרע עוד ממזוה
שנלוותהו, על כן דברי הכסף משנה אינם מובנים, ובראי מלא הר"מ זה באינה
מקום, ואפשר דהאזיל ג"כ מוחזר גם לדעת הר"מ וע"ע, אבל דעת הסמ"ג
מבוחר להדיח דאין המאכיל עובר רק האוכל, וצריך לומר כמו שכתבנו והוא
פשוט דקרא. ועוד יש לומר להסמ"ג, דלא חשיב אלא מה שמזוה כשראל,
אבל מה שיראל אינו מצוה ואדרבה מצוה איכה לאכול, רק כן נח מוזהר, לא
קחשיב, עיין חוס' שם ג"כ ע"א ד"ה ליכא, דכדבר שהוא מצוה לישאל לא שייך
להקשות מי איכה מידי דלישראל שרי ולכרי אסור. אף הדריגא ב"י, דמבוחר בנ"מ
שם [אמאי לא חשיב דין] דגוי ששבת או שעסק בתורה חיבי, אע"ג דלשבת בנ"מ
מצוה, ועל כרחק דכתיבנא דאין נוהג בכל מקום ובכל זמן לא חשיב, או אפשר
דכרי המפורש בקרא לא חשיב, ואף דחשיב שם שאר דברים דמפורש בקרא, יש
למלקה.

עוד נראה לפע"ד, לדעת רש"י קדושין [ג"כ ע"ב ד"ה י"ז וכו' וכו' וכו' ע"ב
ד"ה אבלי] שהבאתי לעיל [מצוה י"א אות ג], דקדשים קלים אחר
שחטתו אפילו חלק הבעלים גם כן היו ממזון גבוה, רק משלקן גבוה קטנו
לאכילה, אבל לקדש בו את האשה אינו שלו דהוא ממזון גבוה, אם כן נראה דאם
גוי אוכל קדשים קלים שלמים או פסח עובר ג"כ על גול, כי כן נח מצוה על גול
מה לי גול הדיוט או גול גבוה, אף לישראל וכה להו רחמנא לאכול, אבל למאן דלא
זה רחמנא הוה גול גבוה, א"כ גוי שאכל קדשים קלים כיון דממזון גבוה הוא הוה
ליה גול, והם מוחזרים על הגול, ומייב מימה על הגול אפילו בפסוח מצוה
פשוטה, עיין בטהורין ג"ו ע"א ור"מ פ"ט ממלכים ה"ט, על כן קטלוהו להחיות
גוי מחמת שעבר על גול דמצוה בן נח על זה, ועיין פרשת ויקרא [מצוה ק"ז]
אות ג"ג [כתבתי כיצא בזה לענין מעילה, והדין דין נכון אפילו לשיטת חוס']
[כ"ק שם ד"ה ומחיים], דחלק הכהנים היו ממזון גבוה, א"כ אסור לגוי לאכול
מחלק הכהנים דהוה ליה גול גבוה ולא גרע גול גבוה מגול הדיוט, והוא דבר
נחמד ואמיתי בעוה"י. ועיין סוגיא בדבורות [בב"ק שם] ושו"ע אהע"י סי' כ"ח

[ג] ונה"גות וכו', והרב המחבר [הג"ל בלוח הקודמת] דאסור על
המאכיל, כיון כוית כמו בכל איסורים שהירשאל מוחזר, וכן הוא
גר"מ כאן פ"ט ה"ז להדיח המאכיל כוית. אבל לדעת הסמ"ג דהאזיל מצוה, אם
כ"כ נמקדש אשה בבכור, ובהלקת מחוקק סמ"ג וביח שמואל סק"פ.
עיין סמ"ג נמקדש אשה בבכור, ובהלקת מחוקק סמ"ג וביח שמואל סק"פ.
עיין סמ"ג נמקדש אשה בבכור, ובהלקת מחוקק סמ"ג וביח שמואל סק"פ.
עיין סמ"ג נמקדש אשה בבכור, ובהלקת מחוקק סמ"ג וביח שמואל סק"פ.
עיין סמ"ג נמקדש אשה בבכור, ובהלקת מחוקק סמ"ג וביח שמואל סק"פ.

ג) במהדורות הקודמות נדפס כאן הקטע הראשון שבאות ד'.
ד) ע"פ חילוק יואב.
ה) וע"ע להלן אות ז'.
ו) ראה הערה ג'.

ספר מצוות גדול לאוין (סימן שנ"ד)

[הזהירה בפרשת בא] שלא יאכל תושב ושכיר בפסח שנאמר (שמות יב, מה) תושב ושכיר לא יאכל בו, ותניא במכילתיה תושב זה גר תושב [ו]שכיר זה הגוי, ואומר שם ר' יצחק למה נאמרו והלא כתיב כל ערל לא יאכל בו (שם מח) וכל בן נכר (שם מג) לא יאכל בו אלא שאם הוא ערבי מהול או גבעוני מהול, שאינו ערל וגם שומר שבע מצות שקבלו עליהם בני נח שאינו בן נכר, יכול יאכל בו תלמוד לומר תושב ושכיר לא יאכל בו

יחזקאל (פרק א' פסוק ג')

היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה':

רש"י שמה

(ג) היה היה דבר ה' - אמרו רבותינו (מו"ק כה.) היה כבר לפי שאין השכינה שורה על נביא בחוצה לארץ אלא ע"י ששרתה עליו תחלה בארץ

רמב"ם הל' רוצח ושמירת הנפש (פ"י הל' א')

אין דין עגלה ערופה נוהג אלא בארץ ישראל וכן בעבר הירדן.

רמב"ם הל' סנהדרין (פ"ד הל' ו')

אין סומכין זקנים בחוצה לארץ ואע"פ שאלו הסומכין נסמכו בארץ ישראל, אפילו היו הסומכין בארץ והנסמך חוצה לארץ אין סומכין, ואין צריך לומר אם היו הסומכין בחוצה לארץ והנסמך בארץ, היו שניהם בארץ סומכין אותו אף על פי שאינו עם הסומכים במקום אחד, אלא שולחין לו או כותבין לו שהוא סמוך ונותנין לו רשות לדון דיני קנסות הואיל ושניהם בארץ.

וכל ארץ ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים ראויה לסמיכה.

רדב"ז הלכות סנהדרין (שם)

וכל א"י וכו'. אע"פ שלא החזיקו בה עולי בבל אע"ג דאינה כא"י לענין תרומות ומעשרות ולקצת דברים לענין מינוי סמוכים הכל הוא א"י וכן

לענין הדר בא"י ולענין הנקבר בה ולשאר קדושת ארץ ישראל דינם שוה
וכבר האריך בזה בעל ספר כפתור ופרח ע"ש:

אור שמח הלכות סנהדרין (שם)

שם: וכל ארץ ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים ראויה לסמיכה:

פירוש אף ע"ג שלא החזיקו עולי בבל, ושם בטלה קדושת הארץ בבית שני, אעפ"י
כן ראויה לסמיכה, וטעמו דחזינא לענין שישגו רוב הקהל בהוראה עפ"י ב"ד
דאמרו בהוריות דף ג' (ע"א) הלכו אחרי רוב יושבי ארץ ישראל, ע"ז אמר ר"ל
בירושלמי (פסחים פ"ז ה"ו) להוראה הלכו אחר ישיבת ארץ ישראל, ואח"כ אמר
ריב"ל להוראה הלכו מלבוא חמת עד נחל מצרים, וזה דקמ"ל דרק הני דכבשו עולי
מצרים, ואעפ"י שבטלה קדושתן, דמאמנון עד נחל מצרים לא כבשו עולי בבל,
כמבואר בהלכות תרומות פרק א', חזינא דסמיכת ב"ד לא תליא רק במה שכבשו
עולי מצרים, ומשו"ה לענין קרבן ג"כ תלוי בהן, ויעוין לקמן הי"א, ודוק:

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת בכורות (פ"ד מ"ג)

וכבר ביארנו בתחלת סנהדרין שאין נקרא בית דין בסתם אלא סמוך בארץ ישראל, בין
שהיה סמוך מפי סמוך או בהסכמת בני ארץ ישראל למנותו ראש ישיבה, לפי שבני ארץ
ישראל הם אשר נקראין קהל, וה' קראם כל הקהל ואפילו היו עשרה אחדים, ואין
חוששין למי שזולתם בחוצה לארץ כמו שבארנו בהוריות

תלמוד ירושלמי מסכת הוריות (פרק א' סוף הלכה ב')

רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש להורייה הילכו אחר ישיבת ארץ ישראל ... רבי יהושע
בן לוי לראייה הילכו מלבוא חמת עד נחל מצרים רבי תנחומא בשם רבי הונא טעמא
דרבי יהושע בן לוי ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו'